

ᓄᓇᓕᓄ ᓂᓴᓯᓄᓕᓄ ᐱᓂᓕᓄᓄᓄᓄᓄᓄᓄᓄᓄᓄᓄᓄ
Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautikkut
Department of Community and Government Services
Ministère des Services communautaires et gouvernementaux

Kanuk Akyalaaktut Umiakut

PIKSA TUNYUHMAYU KAVATAMUT TAGUMI IUMIAQTIIIT

MALIGUTIKHAIT - Ilangani 2

Tuhafaagumaguvit takulugit:
Maniyaayup Ihuahautai
Niuviktiligiyit, Munagiyit ovalo Katraktivigiyit Ikayuktiit
Foninga: (867) 975-5437 • (888) 390-0111
Kagitauyakut: sealift@gov.nu.ca

Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyit Ikayuktiit (CGS) aliahuktut tunigamik hamna Maligutikhait taihimayuk "Kanuk Akyalaaktut Umiakut." Pinahuaktut atulaat pitkutikhait Nunavumiunut paknaiyaligumik akyagutikhainik umiakut ukiuk tamaat atukatagutikhainik piyumayainik. Maligutikhait iliimayut munagitjutikhainik, ikayugutikhainik ovalo titigakhimayut ikpinaktunik tuhagutikhainik piyaagani ayonaitumik akyagutikhainik umiakut akuiktuktainik.

Maligutikhait hanahimayut ilauplutik Munagiyit havainaktait tuhaktiyaagani ovalo ayonainahualugit ikayugutikhait havaktait tamaat Kavamatkut Nunavumi ovalo ikayuklugit Nunavumi nunait ovalo nunakatigiingit.

Ilihimaniaqutit ukuat nutanguqhimayut titigaqnit, piplugit ahianguqnit pihimaplutiklu aittugautyutauni talvani 2012 Paniumayut Uhiyat kanturagutmik.

**Tuhafaagumaguvit
takulugit:**

Maniyauyup
Ihuaqhautai
Niuviktiligiyit,
Munagiyit ovalo
Katraktiligiyit Ikayuktiit
Foning:
(867) 975-5437
Foniga Akiitut:
(888) 390-0111
Kagitauyakut:
sealift@gov.nu.ca

ILUANIITUT

1. HIVULIIT TUHAKTAKHAT PAKNAIYAKTUT HIVUNIKHAMUT “Hunanik Nalungitukhayunga?”	1 2
a) Kakugu pilaaliniaktunga?	2
b) Hunanik akyalaaktunga?	2
c) Kanuk akililaaktatka akyagumayatka?	2
d) Kanuk puutulaaktatka ovalo kanuk akyalugit?	2
e) Kanuk akikaktut ovalo akililaaktatka?	3
f) Tutkuktuitjutikalaaktut niuviktatka?	3
g) Kanuk niuviktatka tikitpaktut?	4
h) Kanuk munagilaaktut nunani akyagutikhait?	4
i) Kanuk akigutikaniat?	4
j) Akililaakpingu akyagumayatka auyak?	4
2. PAKNAIYAGUTIT “Huliniakpinga paknaiyalunga?”	5
a) Ikipinaktut ublut ovalo takulaakviit	5
b) Inikhaliugutit akyaktakhat ovalo munagilugit tutkuktuitjutikhait	5
c) Munagilugit puuktuktakhait	6
d) Niuvigutikhait Niuviktakhat	6
e) Akiliktugutait akyaktiit kapaniit	7
f) Akyagutait niuviktatit umiaknut	7
g) Munagiyiit tikitpata akyakhimayut	8
h) Ihivgiugutait tikitiagiagani	8
i) Hanalugit ahigukhimayut himautikhait	8
3. MUNAITJUTAIT ALIAHUGINGITAIT UMIALIGIYIT KAPANIIT-NALUNGILUGIT INMINIIGUTITIT PIHIMALUGIT TUHAGUTIKHAIT	9
4. IHIVGIUKLUGIT ILANGIT PITKUTIKHAIT	11
5. NAUNAIYAUTAIT AKIIT PIHIMATJUTAIT NIUVIKHIMAYUT	24 25

1. HIVULIIT TUHAKTAKHAT

Hamna Maligutikhait hanahimayut ikayugiani naluhuyagutikhait kanuk ukiuk tamaat umiakut akyalikpaktut ovalo kanuk atulaaktut niuvktatit akyalaaktut nunanut nakuuyumik, kilamik ovalo akituvalaangitunik.

2012-mi, tapkuat Kavamatkut Nunavut (GN-kut) angiqatigigutigiyat nutaq ilakhaqtagutikhanut angigutunik uhiyaqtiuyunut nanminiliknit. Piqaqtut ilaitnik ahiangugutunik tapkunanga 2006-mi angigutinit. Tapkuat atuqniqhat talva:

- Piqaqtuq kanturagutimik uhigininik naunaittumik ihuaqhihimanit pilaqgutitit tahapkualluttauq umiaqpaknut nanminilgit. Ila maliktakhat ihuaqhihimayut.
- Piqaqtuq nutanik kililittautinik atugaqnut umiaqpaknut nanminilgit. Anginiqpanik akitunit tatty ihuaqhihimayut talvunga \$2,600 atuni puqhimayunut atuniqnitluniit uhiyakhat tikitlugu \$72,000 ingniqutiliknut akhaluutitut.
- Taimatuttauq talvani 2006-mi angigutinit, atuqniqhat akitunit uhigiyanginik hunat ahiangulat piplugit akitunit uqhukhat. Tapkuat umiaqpait nanminilgit akiliqtitilaqmiyuttauq ilavalligutunik ilaitnut qanugittuninut hunat. Angigutiginit tahapkuat ahianguqnit pilaqtitai tapkuat GN-kut pihimaninik uhigiyat akitunit avatqutpallangitnirik kingulliqmit kanturagutainut.

Kihimi, ilakaliktut ihumagiyakhainik ukaktakhat atuniaguni umiak akyagutikhait katrakhait.

- Ikpigiyakhat ubluit kapaniit akyagutikhainik niuvktatit. Tamamik niuvikhimayut uhilikhimayut umianut malimata nunanut ovalo nunat niuvktait uhiyaniaktut, kingulikhimayut akyagutikhait ayokhagutigilauvamata ovalo angigutitilaitunakhiyat. Hunat qipiluktaulaqtut.
- Piyukhauyutit niuvktatit nakuuyumik puutukhimayukhat munagiyaagani hilamit, tamaitjutikhainit ovalo ahigutikhainit tamaat akyaktitlugit uhilikhimavimit nunanut. Nakuuyumik puutitiguni, niuvktatit tikiniaktut nakuuyumik.
- Piyaliuyutit atuqpiqaqtiinik akililaqniinik tapkuat hunat, puuqtugaunii uhiuniilu piplugit tamaita akiligigiqaqmata, kihimik ihuaqhitnilaguvit akiliakhaginiinik.

Munagitjutigiyat niuvktatit imaatut:

- Akuiktunagilutut;
- Akyaklugit umialigiyinut umiktinagu ubluit autlaniaktut;
- Puuktutialugit niuvktatit;
- Amulugit niuvktatit inminik ovaluniit kinamik munaginiaktumik;
- Ihivgiuklugit tikitpata ahigukhimayaagani niuvktatit.

Ovalo piyakhait:

- Ukautilugit umialigiyit kapaniit kilamik aalanguktiniakat akyagumayanik, ovalo
- Akiliklugit kilamik niuvktatit puutigiyagani, akyagiagani ovalo tikitiagiagani.

Akuiktukafungilugit niuvktakhanik ovalo inminik tikihalaimat nunanut. Ilaukatauyukhauyutit ovalo munagilutit nakuuyumik tikitiagutikhainik.

Puigungilutit!

Umialigiyit kapaniit pilaaktut pitiaguvit munagiyakhanik.

1. PAKNAIYAKNAGILUTIT

Kilamik Paknaiyaklutit!

Puiguqtailutit ilaliutiniinik pivikhainik piyaqaqnii puuqtugaunii hunat uhiunikhainut (pivikhaqaqtitlugu 2 havaguhiknik).

Pilutit puutukhimayut ukumaitjutait ovalo anginikhaangit.

Ilangit niuvikhimayut inminik munagiyaayukhaunata.

a) Kakugu pilaaniaktunga?

Niuviguvit nigiajanit kapaninit, piliklutit apigitjutikhainik ovalo pilutit akiligutikhainik iniktinagu Januarymi kailiktumi akyagutikhainik umialigiyit atuktangit.

Niuviguvit niuviktakhanik nutaamik ovaluniit akyaktakhat katitiktauyukhaupat amigaitunit niuvikvinit, paknaiyaktukhauyutit inikat Novembermi aipaanit ukiumit.

Ilangitlu naunaiyautait akiit, apigilutit titigakut ovaluniit kagitauyakut kakugu niuviktatit tikiniaktut umialigiyinut, uhiliktilaaktumik. Ilautilugit puuktugutikhait.

Apigilugit niuvikviit niuviktatit ukumaitjutait ovalo anginigutait puugutait, naunaiyautait ukumaitjutainik. Hamna akitutkiyauniaktuk niuviktanit.

b) Hunat akyalaaktatka?

Ilangit niuvikhimayut naunaiyakhimayut Kanatami Kavamatkunit aninaktut ovalo anialinaktut (HNS) ovalo nutaanik maligutikaktut titigagiagani hapkoa niuvikhimayut akyagiagani ovalo umiamilaagiagani. Umialigiyit kapaniit pilaaktut kaaganut akiligutikhainik munagiyaagani ovalo akyagiagani hapkoa.

c) Kanuk akililaaktut niuviktatka?

Kihimi ilihimaguvit atukilaaktutit niuvikvinit, akiliktakhatit niuviktatit umiakavimungautinagit uhiliktigiagani. Pilutit ublunik amigaitunik chekatit ovaluniit akiliktugutit niuviktinik ihuakhaktauyaagani.

Kinauyaligiyit makpigaat akiligitait kayuminiaktut, nakuukpat ilaukatautit kapaninit. Chekhat pilaaktut atauhimit malgunut ubluninik ihuakhagiagani kinauyaligiyinut, ihumagilugit ilakhait ublut niuvikviit piyaagani kinauyakhait ovalo autlaktiyaagani niuviktatit akyagiagani.

d) Kanuginiakpinga puutugutikhainik ovalo munagitjutikhainik?

Niuvikviit munagilaaktut puutugutikhainik niuviktanik kihimi nalunaitukhauyutit ayoigutainik kanuk niuviktatit munagiyaayukhat umiani ovalo umianit hinaanut umiakakvimut kanugitaakhait hilat. Ihumaalukuvit puutugutikhainik nakuuyumik, ihuakhatjavat akyagutikhainik.

GNkut pikaktut munagitjutikhainik ovalo puutugutikhainik katrakhainik NEASKut Akyakviit havakviini Valleyfield, Quebecmi puutugutait naamaktut akyagiagani maligutikhait akiligitaitlu. Pilaaktutitlu aalamik puutiligiyinik kapaninik kihimi nalungilutit havataliagiagani. Naunaiyaqlugit qagitauyaqaqvii tapkuat uhivaktut tuhagakhanut ahiinik uhiyaqvikhainik tapkuatlu puutuivaktut nanminilgit.

Niuviguvit niuviktakhanik aalani kapaninit, akituvalaalaituk NEASKut Akyaktiit havakviit ovaluniit aalanik kapaninit ililugit niuvikhimayut atauhimit puutugutikhainut.

Akiit puutugiagani akituyut, kihimi niuvikhimayut akyakata akyagutit puutitigutainut. Ihivgiuklugit umiligiyit kapaniit

Akiliktuutit chekut hivuniitukhat pipkaiyaagani ihuakhagutikhait.

Munagilugit niuvktatit pilutit puututiahimayut akyagiagani ovalo hilat aalaulaamata.

Naluguvit, takulugit nalungit!

pikagiagani puutugutikhainik nunanut. Tapkuat piyakhait hunat atqaqtuniqaqata mikhani 20 miitat kikagiktumik, tamna pilaqtuq “tungauhimayuq qiuqutauvaktut uhikha” (tamnaluniit LCL) uhiyakhag. Tapkununga tungauhimayuq qiuqutauvaktut uhikha uhiyakhag, qiuqutmiutaungitkaluaqtitlugu piyumalaqtat. Avatquhimakpat 20 miitat kikagiktumik taimatut pilagunaqhiyat tamna “tatahimayuq qiuqutauvaktut uhikhaq” (tamnaluniit FCL) akitunia akiqitqiyaulaq.

e) Hunauyut akiliktakhatka akyagiagani ovalo kanuk akiliniaktatka?

Hapkoa aalatkiiktut kitunut umiligiyit kapaniit akyakpaktut nunanut, kitumi katrakhaini ukiungani ovalo akiit umiligiyit ukhukhait. Tapkuat uhivaktut nanminilgit hatqumiqniaqtai tuhaqtakhat qagitauyaqaqvikmingni tapkuat akitunii taphumunga ukiup ilanganut. Takulugit Nakataani 4 ukunani Naunaipkutaqni Maliktakhani takunahuaqlugit naliak uhivaktut nanminilgit kanturaktitauhimayut tapkunangat Kavamatkut Nunavutmi piqaqtitiniqmun kivgaqtuiniqmik nunaphiknut.

Akiliktugutikhait pihimayut tamamik nunanut atukhutik kinauyaliugutait ukumaitjutainik. Kinauyaliugutait ukumaitjutait 1,000kg ovaluniit 2.5 cubic metres inikhait.

Ikpinkatuk naunaiyaklutit akiit akyaktakhat atuklutit ukumaitjutaikhait niuviktat ovaluni cubic metres akyaktakhat. Umialigiyit kapaniit akiliktiniaktut akitutkiyainik talvanga malguniit akitugutainik.

Umialigiyit kapaniit pilaitut akyalaagiagani niuviktatit akiliktaungitkumik tamaat hivulimi. Ihivgiuklugit umialigiyit naunaiyagiagani akilitugutikhait. Atugutait kinauyaligiyit makpigaat angiktaukpata, kayumitkiyat akiliktuutait. Pipkailutit akiliniaguvit chekut ovaluniit kinauyaligiyikut ublunik.

Ihumagilugit tamamik pilaaktut ovalo piyakhait tutkuktuihimayukhat mikhaanut, Ilaa, niuvikhimayut nuutititaulikata niuvikvimit umialigiyit kapaniinut.

f) Tutkuktuitjutikaktukhat niuviktatka?

Pikaktut angitkiyainik tutkuktuitjutikhainik katraktiligiyit akyaktunut¹ nutaami GNkut katrakhaini. Hapkoa: \$2,600 atuhik niuvikhimayut ovaluniit ilanga akyaktakhat. Akyanahuaguvit akhaluutimik, kapaniit tutkuktuitjutiat \$3.60/kg ukumaitjutait mikhaanut mikitkiyait anginikhaanga akia ahiguktaukpat, akia akhaluutit ovaluniit \$72,000.

Kihimi, umialigiyit kapaniit akiliniaktut kinauyakhainik ahigutigumik ovaluniit tamaigumik niuvikhimayatit pigumiut Montrealmi, Churchillmi ovaluniit Hay Rivermi ovaluniit akyaktinagu hinaanut nunani.

Nutaat Nalungitakhat: Atugutikhait Akyagutikhait Kiukutait (“Seacan”)

Atugaagami akyagutikhait kiukutait mikhitilaaktut akiit, kihimi munagiyit pikakata tamamik nunani, tatatinahuaktakhat kiukutait. Atauhik pilaaktuk ilaukatigiilutit aalamut Inumut ovaluniit ilakatigiinut ilitikatigiigiagani niuviktakhi akituvalaagiyaagani. .

Kapaniit akyaktut akiit aalatkiitut kiukutikhait. Akianiaktut akyagiagani kiukut, kihimi akikaniaktut atugutikhait ovalo utiktigutikhait. Kapaniit akiliktivaktut utiktigutikuni umiamut akyaktainut. Pihimaguni kiukutit aipaaganut auyamut akiliktakhaniaktu \$1,000mik, ovalo akia atugutait kiukutit ovalo utiktigutikhait, atauhimik kapani, aatjikutiginiaktait.

Ihuakhilaa niuviguvit kiukutikhanik, ilaa tutkuktivikhanik naamaniakat hivunikhani. Atuhimayut kiukutit aalatkiinik akikaktut, kihimi kitkaniit \$2,500 akyagumik Montrealmut. Niuviniaguvit, anginikhaangit 20’ takitjutait ovalo akhaluutimut unguvalaaktut umiamit hinaanut. Niuviklutit naluyaunitumit niuvikvimit kiukutinik imalaitunik ovalo ukuangit kiluutalaaktut ovalo umikhimayutl

Atugiagani kiukutinik akituyutut piyuugaluit, akiliktulaitutit puutugutikhainik. Ilaa, akyaguvit 20 cubic metres niuviktanik, puuktugutikhait iniminik akikaktut \$2,500mik, iliniamiyat ukumaitjutait akiit.

¹ Ukaktangit Umiligiyit kapaniit.

Ahigukat ovaluniit tamaikpat nunani ovaluniit kitkanit niuvikviit ovalo uhiivikhait, munagitjutikangit. Ihumagyukhauyutit pilutit tutkuktuitjutikhainik tunilaaktait umialigiit kapaniit munagiyaagani ahigukhimayut ovaluniit tamaihimayut, ilaa, niuvikhimayut akitukpata ovaluniit ikpinakata.

g) Kanuk niuvikhimayut piniaktavut?

Atuqniqaqpiatuq nunaphikniittaqni tapkuat piyakhatit tikitpata naunaiyagiaqaqniagaktik tapkuat puuqhimayut ahiguqhimayakhaita sainiqluglitu titigaqtai (uhigiyaunii) tapkuat piyakhatit tikititauyanginik. Humutliqak pityutiqaqlutit tahamaniilaitkuvit, aalamik Inumik nalungitat atiktuilaaktuk niuvihimayut tikitiaktut. Taamna Inuk nalungitukhak ihivgiugutikhainik niuvikhimayut atiktinaguit niuvkhimayut ovalo munagilugit akyagutikhait nunani uhiiyakviinit.

h) Kanuk munagilaaktunga nunani akyagutikhainik?

Pilaaktait niuvikhimayatit hinaanit, kiukutait mikiyuukpata ililaagumik akhaluutitut. Kiukutit angiyuukpata, akyaktiilaaktut. Tamna uhiyuq ihuaqhailaq agyaqnikhanut, kihimik akiqaqniaqtuq.

i) Kanuk akikaniaktut?

Ikpinkatuk naunaiyaklugit akiligutikhait ovalo ilaupkailugit tamamik ilangit akyagutikhait niuvikvinit namut niuviktatit piyumayatit nunanut. Kinguani hamna Maligutikhait, pikaktut titigagutikhait atulaaktut ihumaliguvit akuiktugutikhanik.

j) Akililaakpinga akyagutikhainik niuvktamnik auyak?

Inikhimaguni akiligutikhait naunaiyautait, naluhuiktukhauyutit akililaagiagani niuvigutikhait ovalo akyagutikhait niuvigumayatit. Tamaat naunaiyautaa angivalaakat munagiyaani ovalo akiliktugutikhait ihuakhakhimaitpat niuvikvinit, ilangit kimalakat akuiktuktanit? Akuiktuktat akililaitpata auyak, munagilugit atukigutikhanik ovaluniit atugutikhainik kinauyaligiit makpigaat ovaluniit ililugit kinauyat mikhaanut akiit munagitjutikhait aipaanganut auyakmi.

Puiguqtailugu naunaiyainiq!

Paknaiyakhimalutit, hanalutit naunaiyautikhainik akiit!

2. PAKNAIYAKTAKTATIT

Angikhimaliguvit atuniaktatit akyagutikhait, pihimayukhauyutit angikhimalutit tamamik ihuaktumik akuiktugutikhanik ovalo ukautifaalugit Inuit ilauyut. Hamani ilangani Maligutikhait hanahimayut ikayugiani nakuuyumik akuikgutikhait, puutugutikhait, umiakut akyagutikhait ovalo pilaagiagani niuviktatit atuklugit ukiuk tamaat akyagutikhait.

Uktulutit, pilaakat, naunaiyautait fonikut angigutainik sukatukut ovaluniit kagitauyakut, ilaa, titigakhimayaagani kanuginiaktut. Aatjikiingitpata, fonifaalugit kilamik ovalo nalunaiyaklugit kitut naamaktut angigutigihimayavut.

a) Ikipinaktut ubluit ovalo takuyakhat naunaiyautait

Amulaaktut titigait iluani Maligutikhait inikaktut titigagutikhainik tamamik atiit, ubluit, foniit, sukatukut ovalo kagitauyakut takuyakhat tuhagutikhait. Pihimalugit tamailaivini ihivgiukatagiagani ubluit atugutikhait.

Akyanahuaguvit niuviktanik amigaitunit niuvikvinit, atuklugit aalatkiinik titiganik tamamik niuvikviit, ilaa tuhagutikhait himuktingitaaganik.

b) Ihuaqhivagiqnia inikhanik uhiyukhaq ihuaqhitniklutitlu nauttiumatikhanik

Hivuani aquiqtuiniahaqlutit ihuaqhainiahaqlutitlu puuqtuiyukhamik inikhaqhiyaqaqtat umiakkuqvikha atugumayaqni nunaphiknut. Ilaa nunaliuyut pivakmata qanutnuaq umiaqpaknik ukiuq tamaat tapkunangat Kavamatkut Nunavutmi kanturaktitai uhiyukhat. Piyaaqaqtutit inikhaqattiaqniaqmgangat. Kihimik, amihuuniqhat nunaliuyut kivgaqtugauyut atauhiungittumik uhiyukhanik. Ayuqnalimaittunaqhiyuq inukhaqhiyanganik tapkunangat ahiini uhiyukhamik. Piyukhauyutit naunaiqtuqnianik tamna uhiyukhaq qagitauyaqaqvianik tuhaqtakhanut aulaqvikhainik umiaqpak.

Atuklugit tuhagutikhait naunaiyautait titigakhimayatit ilangani Maligutikhait munagihimayatinit inikhainik akyaktakhat. Kapaniit naluhuigumaniaktut:

- Hunat akyaktakhatit
- Kanuk ukumaitjutikaktut
- Kafinik inikhakaniakat
- Kanuk akikakat

Ukautiniaktaatit inikhakagiagani ovalo inikhaitpat, aalamik umiakagiagani akyaktukhanik. Inikhakakat, tuniniaktaatit *naunaiyautainik akyagutikhait* pihimayakhatit tuniyaagani niuvikvinit ovalo (aalaukpat niuvikvinit) puuktiligiyit kapaniinutlu. Una nappaa atiliuqtuqlu, tamnalu kinguliqpaamik tugaqvikha piyalik minguaqhimaluni aquiqtuaqni tamna uhiuliqtaunia ihuaqhihimayakhanik titigaqtaulunilu taphuma umiaqpaup uhigiyakhainut.

Kapaniit ukaniaktut akiinik akyaktakhat ovalo kakugu akiliktakhanik umialigiyinut. Tutkuktuitjutikangitkuvit kapaninut, akyalaitait niuvkhimayatit kihimi pitaagumik akiligutikhainik umiat autlaaktinagit.

Naluhuiguni akuiktakhimayat niuvikvinit ovalo nalungitkuvit ukumaitjutait ovalo angitjutait, foniktakhatit umialigiyit kapaniit ukautigiagani aalangatjutait. Hamna aalangulaaktuk akiliktakhanik, ihivgiuktakhatit kilamik naunaiyautait.

Pihimalutit nakuuyunik titigakhimayunik Naunaiyautainik ikpinaktut tuhagutikhait.

Foniklutit ovalo munagiyaagani Inikhait kilamik!

Pihimalugit inikhait namait.

Tamna inikhaata nappaa, atiliuqtukhaq² tamnalu tugaqvikha piyalgit TAMAITA takukhaulutik aquiqtuaqni!

² Atiliuqtukhaq tamna inuk, inuit tamnaluniit timiuyuq tapkununga hunamut tikitviuyuq tugaqviuyuqluniit.

PAKNAIYAKTAKTATIT

Inikhainik ihuakhaktaaguvit umialigiyinut ovalo akyangitkuvit niuviktanik, umialigiyit kapaniit tuniyaulaaktut akiligutikhainik, taihimayut uhikangitut akyagutikhait, inikhait atungitpata. Ilaani, ukaktauhimakpata kilamik niuviktatit akyaktaulaiktut, hamna akiit akiliktipkalaitut kihimi nutkaktiguni akuiktukhimayut ovalo ukangitkuni umialigiyit kapaniit, tuyuniaktaatit akiliktugutikhainik tamaitjutainik busniinut.

c) Munagitjutikhait Puuktugutikhait

Pihimaguvit kihimik pitaqviuyumit puuqtuiyikhaqnik, piyaqaqtutit unniqtutiaqhmaniinik tapkunangat nanminiliknit puuqtuiyukhamik aqiuqtuaqnik.

Puigungilutit, piyukhauyutit foniklugit kapaniit iniktiguni tuhagutikhait niuvikvinit naunaiyautait akyaktakhat aalanguyaagani. Ukumaikiyauniagunakhiyut ovaluniit uikitkiyaullilunik, angitkiyauniagunakhiyut ovaluniit akyaktauniagunakhiyut amigaitunik puuktugutikhainik. Ilaa, ikpinaktuk iniktiklugit naunaiyautait puuktukhimayut kapaniit pihimaligumik amigaitunik niuvikvinit iluanungaktukhat atauhimit kiukutumut ovaluniit puuktigutikhainut.

Piyukhauyutit tuhagutikhait tuniyakhat niuvikvimut ovalo tuhaktilugit tamaat.

**Puiguktailutit
iniktiklugit
Tamamik
titigagutikhait**

Puigungilutit!

- Tuhaktitakhatit akyaktukhat aalangukhimayut ukumaitjutait ovaluniit angitjutait.
- Akiliktilaaktutit inikhainut atungitpata akyaktit tuhaktitaungitpata nakuuyumik.

d) Niuvigutait niuviktakhat

Foniktinatit, sukatukut ovaluniit kagitayyakut akuiktugutainik niuviktakhat, piyukhauyutit aatjikutiliulugit titigagutait naunaiyaganik. Hamna pikagunakhiyut naunaiyautainik naamait, akuiktugutait kayumikhilugit. Pikaktukhak "akuiktuklugit hamani" ubluit ovalo piyakhait niukviviit akyaklugit niuvikhimayut akyakvikhainut umianut autlaktinagit nunanut. Pihimayukhauyutit naunaiyautait naamait umialigiyit kapaniit ovalo naunaiyautait puuktiligiyit kapaniit niuvikvinit puuktulimaitpata ilinut.

Naunaiyaqlugu tamna pitaqviuyuq puuqtuiniagiakhanik piyakhaqnik illaliutiniaqmangatlu akikhanut tamnaluniit tuyukaphukniagiakhaita piyumayaqnik tapkununga nanminiliknut uhiyukhaqtaqnut piyakhaqnik.

Pilutit aalangungitut ovalo niuviktatit tikiniaktut umiaknut ovaluniit puuktiligiyit kapaniinut kilamik.

Pilutit akiligutikhainik ovalo pilutit tuyuklugit chekhait kilamik. *Pihimalutit naunaiyautait tuhagutikhainik akuiktuktatit – hamna niuvigutait naamagulaaktut, akuiktukhimayut naamait ovaluniit autlaagutait naamait.* Titigaklugit.

e) Akiliktugutikhait Umialigiit kapaniit³

Angikhimaguvit kinauyaligiit makpigaat maligutikhait umialigiit kapaniit, piyukhauyutit akiliklugit umiat autlaaktinagit niuvikhimayanik. Akiliktaungitkumik, akyalaitut niuviktanik umiakut. Ukautiniaktaatit kanuk akiliktaulaaktut naamagutainik, kakugo ovalo nani akililaaktut.

Akiligutikhait pihimayukhat autlaaktinagit.

f) Kanuk niuviktatit umiamungalaat

Piyukhauyutit niuvikviit ilauyukhat akyagutait akiit umiamut akiinut niuviktani. Niukviit ilauyumangitpat akyagutikhainik, apigiyukhauyutit atiinik ovalo ilaulugit takuyakhat akhaluutiligiit kapaniit pilaagiani akikhainik. Uhiyakviit titigakviit tamamik

kapaniit hapkoa:

NEASmi (Montrealmi) hamna:
950 Gerard Cadieux Blvd.
Uhiyakvia Valleyfieldmi
Valleyfield, QC, J6T 6L4
Foninga: 888 908 0000

NSSImi (Montrealmii) hamna:
6565 Hebert Blvd.
Ste. Catherine, QC, J5C 1B5
Foninga: 450 635 7700/866 732 5438

NSSImi (Kivalliq Churchillmi) Hamna:
C/O Nunavut Connections
1 Port Rd.
Churchill, MB, R0B 0E0

Winnipegmi akyakviit:
Umingmak Supply/BLCS Development Limited
1429 Mountain Ave.
Winnipeg, MB, R2X 2Y9
Foninga: 204 661 4222

NTCLmi (Kitikmeot Hay Rivermi) Hamna:
42003 Mackenzie Highway
Hay River, NT, X0E 0R9
Foninga: 877 770 NTCL

Piyukhauyutit umiktigutait ublut ikpinagiyauniaktut ovalo maliklugit niuviktinut akuiktuguvit akyaktauniaktut naamaktumik. Akyaguni avataanut umigutaini, pilaitunakhiyut ilaa, niuviktatit nunanut uhilitaakhimamata umiamut ovalo niuvikhimayut pilaimata ihuinaalaamata uhiyaagutikhait.

Nalungitpigut
umiktigutait
Ubluit
autlaaniagutainik?

Naluguvit takulugit
akyaktukhat.

Tikuaktuklugit kina
munaginiaktut
Niuviktanik tikitpata
nunanut
talvaniilaikuvit.

³ Ukautavaktut "akyaktiit". Nalungitlutit: pilaaktut kinauyaligiit makpigaanik, kihimi keelinikaktut anginikhaangit atukilaaktut.

Puigungilutit!

Pivikhaliuyutit 10 uplunik tunihiniqmik utiqviuyukhanut hilataani ahiguqhimayunut tamnal 30 uplunik tuhaqhittiniqmik takukhaungittunut ahiquinik.

Hilataani ahiquit piyalgit titigaqlugit talvunga uhiuyut titigaqtainut sainiqtaulunilu uhiyuyumit.

g) Ihuakhalugit pilaaktukhat niuviktanik tikitpata

Ikpinkatuk talvaniitukhauyutit pigiani niuviktatit tikitpata nunanut. Kihimi talvaniilaitkuvit, ihuakhalugit kina nalungitat, ilaani ilakatigit, pilaaktut ovalo atiktuiluni niuvikhimayut ilinut. Ukautiyakhat umialigiyit kapaniit ihuakhakhimaguvit kinamik atiktuilaaktut ilinut. Tamna uhiyukhaq nanminilik piyaqaqtuq atiliuqnianik ayykkuta tapkuat uhiunikhainut titiqat (uhiyakhat) takukhaupkaqniinik tapkuat piyakhat tuniyagaluagiakhainik tugaqviuyumut.

h) Naunaiyaqniit nakuuyumik tikittakhai

Piyaqaqtutit naunaiyaqniinik malguiqlugu tapkuat piyakhatit tikitqaqtitlugit. Pivikhaqaqtutit 10 uplunik uqautiniinik tapkuat nanminilgit hilatainik ahiquinik tapkuat puugiyayut tamnal 30 uplunik uqautiniinik takukhaungittunut ahiquinik tapkuninga takuyaulimaittunik utaqilugit tapkuat puugiyayut angmaqqaqtitlugit. Nakuuniqhaq qayagilugit naunaiyaqniinik tapkuat piyakhatit sainiqniahaqlugit agyaqtauyukhat. Qiniqtukhauyutit alikhimanikhainik angmaqhimanikhainikluniit puuqtuqhimaniit, tamnal tungavigiya kataktithimayakha. (Naunaiyaqlugu qiligutai, tungavii tiqitquini napayut ahiguqhimayakhaita tamnal/tamnaluniit qahungayugagiakhanikluniit ilakunguqhimayakhainikluniit kikiat qipiuqtagitluniit. Naunaiyaqtkhatluttauq imaqtum kinihimayakhainik maqihimayakhainikluniit iluligiyai naunaiyaqlugit ataita tiqitqui tungaviita kipitviuhimayakhainik). Ilvitluniit, tamnaluniit piyungnaqtitat tuniyauyanganik piyakhaqnik, takuguphi ahiquinik taimaittunik titigaqtakhauyut tapkunani uhiuniinut titigaitnut. Ayuqnaitpat, piksaluqlugit, tamna piyaqalaqmat kitunutliqak utiqviunahuaqniinut. Tapkuat hunat tuyuutauyut tungaviliqhimaitpata puuqhimaitpataluniit, tahapkuavaluit akhaluutit angitqiyatluniit akhaluutit, naunaiyattiaqtakhagiyatit ahiquqagiakhai – tahapkuavaluit qittukaqniit, tukhukhimaniiit, napaqta, tagiyautailu hanigani, hiqigagipkutai ahiilu hunat – tikitniani maniqamukpat tungaviuyumutluniit iliuqaqvikmun.

i) Pinahuaqniq utiqviuyukhamik tukhiqniq

Ahiguqhimaniqaqtat tamna tungavia, pivikhaqaqtutit 30 uplunik iniqtiqniinik naunaiyainiq takukhaungittunut ahiquinik. Taimaitut ahiquit pihimalat imaqtum, angmaqhimanianit, maqiniqnitluniit hikuliat, havigaliit puunguyutluniit.

Ahiguqhimayuaqat, piyukhauyutit tuhaqhinagiqlugit tapkuat uhiyuyut nanminilgit piqaqtitlugitlu unniqtugutainik tapkuat ahiquit. Ayuqnaitpan, piksaluqlugit takukhautitlugit ahiguqhimayunik hunanik piqaqtitlugitlu mikhauhimayunik akituniinik himmauhiqnikhainut tapkuat ahiguqhimayut piyakhat.

Tapkuat tungavigiya ahiguqhimakpata agyaqtauniinut, naunaiyaqniqtaqhagiyatit tapkuat iluligiyai piksaluqlugitlu takukhautitlugit ahiqui. Taimatuttauq qulaani, piqaqtitlugit mikhauhimayunik akituniinik himmauhiqniinik.

Ukautauguvit umialigiyit kapaniit niuviktatit ilihimaniaktut umiaknut ovalo tikingitpata, ihivgiuktakhatit umialigiyit kapaniit, ilaa kinguvagiagani aipaanut umiamut ovaluniit akyaktauliktut aalamut tikiniaktut nunanut. Hamna pinahuangitpat, kilamik titigaktukhauyutit utiktigutikhainik tamaat akiinut niuvikhimayunik, akiit akyagutikhait ovalo ukautitlugit kapaniit munagitjutikaktut akyaklutik niuvikhimayut ilinut auyami.

Piksaluqlugit ahigukhimayut.

3. MUNAGITJUTIKHAIIT ANGIKUTINGITUT UMIALIGIYIT KAPANIIT

Angikatiigiilimaiguviit umialigiyyit kapaniit akilikhtakhainik ahigukhimayainik ovaluniit tamaiyainik akyaktakhait, *tamailaaktutit inminiigutikhanik utiktiyumayanik mikhaanut avataani atuhimi ukiumi*. Munagiyumaguni inminiigutitit utiktiyukhanik mikhaanut umialigiyyit kapaniit, akigaktuktakhait mikhaanut umialigiyyit kapaniit iluani atuhik ukiumi ubluani niuviktatit tikitjutikhaini. Niuviktatit akyaktaungitpata akigaktuktukhauyutit iluani atuhik ukiumi ublua akyaktakhait tikitukhauyutit.

Avataani 30ni ubluni, angigutingitkuvit umialigiyyit kapaniit akiligutikhainik, takullaaktutit GNkut Autaktiligiyyit Havakti pinahualugit tuhagutikhainik mikhaanut pilaaktatit aalatkiit. (Takulvikhait tuhagutikhait takulaaktut kaagani Maligutikhait.)

Pikagalualutit tutkuktuiyyit akyaktakhanik, kihimi tutkuktuiyyit kapaniit angiktinagit akilikhtugutikhainik utiktiyumayat ovalo tunilutik makpigaanik naunaiyakhimayut tutkuktuiyyit kapaniit munaginiaktait utiktigutainik mikhaanut akyaktunit, munagitjutigiyyat tunilugit tuhagutikhainik utiktiyumayainik umialigiyyit kapaniit ovalo pililutit akigaktugutikhainik iluani ukiumi.

Utiqitnahuaqat tunganitpat taphuminga \$2,600, tapkuat GN-kut atulaqtat ihuiguhuktunut ihuaqhautikhait pityuhit mikiyunut utiqtitakhanut ilaqangitpata apiqhuyitiguqgutaunit. Tuhagakhat tapkununga pityuhiqnut piyaulat atuqhugit tapkuat Umiapakkugutit Uhiunit Utiqtitakhat tiguttaqnit Maligait, titigaqhimagut tapkunani Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautikkut qagitauyakkuviani talvani www.gov.nu.ca/sealift.

NALUNGITAKHAK INMINIIGUTITIT

Taiguaktakhatit nakuuyumik katrakhait akyaktukhat ataani llangani 4. Hamna makpigaak ukakhimayut hunat umialigiyyit kapaniit piyukhat akyaklugit niuvikhimayutit nakuuyumik ovalo akyaklugit kilamik. Ukakhimayutlu hulilaaktutit atutiagiagani ukiuk tamaat akyaugutikhait angigutait.

PIHIMALUGIT TAKUYAKHAT TUHAGUTIKHAIIT

Umialigiyyit Kapaniit

Nunavumi Kivataani Ukiuktaktumi Umialigiyyit (NEAS)

Foniga: 877 225 6327

Sukatukut: 514 523 7875

Kagitauyakut: neas@qiniq.com

Kagitauyakut Takulvia: www.neas.ca

Nunavumi Umiakatiligiyyit ovalo Akyaktiligiyyit Timinga (NSSI)

Foniga: 866 SEA LIFT

Sukatukut: 450 635 5126

Kagitauyakut: info@transarctik.desgagnes.com

Kagitauyakut Takulvia: www.arcticsealift.com

Ukiuktaktumi Autlaaktiligiyyit Kapaniit (NTCL)

Foniga: 867 874 5100

Sukatukut: 867 874 5103

Kagitauyakut: ntcl@ntcl.com

Kagitauyakut Takulvia: www.ntcl.com

Puigungilutit

Pikaktutit *atauhimik ukiumik* ubluanik Akyaktakhait tunitinagit akigaktugutikhait.

Puuqtuqniit

NEAS Cargo Service Centre
Foninga: 866 908 0807
Sukatukut: 450 377 1316
Kagitauyaktut Takulvia: www.neas.ca

Kavamatkut Nunavumi

Maniyauyup Ihuaqhautai
Niuviktiligiyit, ihuakhaiyit ovalo Katraktiligiyit Ikeyuktiit
Munagiyit Nunani ovalo Kavamaliyiyit Ikeyuktiit
Foninga: 867 975-5437 / 888 390-0111 (akiituk)
Sukatukut: 867 975-5450
Kagitauyakut: sealift@gov.nu.ca

4. IHIVGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyit Ikeyuktit

Munagiyit Nunani ovalo Kavamaligiyit Ikeyuktit hanahimayut kagitauyakut takulaaktunik ilaupkailaaktut aalanut umialigiyit kapaniit ovalo ikayugutigilaat tuhagutikhait ovalo ilaulaaktut aalanut kapainut ovalo kavamatkut pitkutikhaini.

Ihivgiukataktakhatit ukiuk tamaat hamna kagitauyakut takulvikhait ihuakhakatauniamat ovalo nutaanik tuhagutikhainik ilakataniamata ilangani Apigikatainaktut. Hamna ilanga angiliniaktuk kilamik.

Kagitauyakut Takulvia: www.gov.nu.ca/sealift/

Uhiyuyut

Tahapkuat titiqat atuqtakhanut takukhautituyut naliat uhiyuyut tuniyauhmaniinik katuragutunik tapkunangat Kavamatkut Nunavutmi kivgaqtuqnikhainut atuni nunaliyut. NEAS, NSSI tapkuatlu NTCL pilat kivgaqtuqniinik nunaliyut alagiplugit tahapkuat katuraktitayut tapkununga Kavamatkut Nunavutmi. Amihut nunaliyut kivgaqtugayut malguknit pingahunitluniit uhiyuyunit. Takulugit tapkuat uhiyuyunut qagitauyaqaqvii tuhaqpaligakhanut. Atugiaqaqpiatut uplukhai tahapkuavaluit inikhaligahuaqniinut upluit, aulavikhait uplut tapkuatlu tikitvikhait uplut ahiangulaqtut. Naunaiqtuqlugit tapkuat uhiyuyut nanminiq nutauniqhanut tuhaqtakhanut.

Nunat

Katraktiligiyit

Ikpiarjuq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) –
Arviat	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Kuukyuq
Arviat	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Kamanituaq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Kuukyuq tamnalnu Montreal
Kingauk	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Kingauk	Northern Transportation Company Limited (NTCL) – Kivgaqtutit talvanga Hay River
Ikaluktutiak	Northern Transportation Company Limited (NTCL) – Kivgaqtutit talvanga Hay River
Ikaluktutiak	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Kinngait	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) –
Igluligaarjuq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Kuukyuq tamnalnu Montreal
Kangiktugaapiq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) –
Salliq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Kuukyuq tamnalnu Montreal
Ukhuktuuq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Ukhuktuuq	Northern Transportation Company Limited (NTCL) – Kivgaqtutit talvanga Hay River
Ausuituq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) –

IHIVGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAI

Nunat	Katraktiligiit
Sanigayaq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) –
Igloodik	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) –
Iqaluit	Nunavut Eastern Arctic Shipping Inc. (NEAS)
Kimmirut	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Kugaaruk	Canadian Coast Guard (CCG) – Kivgaqtutit talvanga Nanisivikmit
Kugaaruk (Nanisivikmut)	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Kugluktuk	Northern Transportation Company Limited (NTCL) – Kivgaqtutit talvanga Hay River
Kugluktuk	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Nanisivik	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Pangnirtung	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Mitimataliq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Qikiqtarjuaq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Kangiklinik	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Kuukyuq tamnal Montreal
Naujaat	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Qausuittuq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI)
Sanikiluaq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Taloyoak	Northern Transportation Company Limited (NTCL) – Kivgaqtutit talvanga Hay River
Taloyoak	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Umingmaktok	Northern Transportation Company Limited (NTCL) – Kivgaqtutit talvanga Hay River
Umingmaktok	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Montreal
Tikigarjuaq	Nunavut Sealink & Supply Inc. (NSSI) – Kivgaqtutit talvanga Kuukyuq tamnal Montreal

Akiliktukhat Naunaiyautait

Akiliktukhat naunaiyautait kinauyaliugutaini tones tamamik nunanut ilihimayut ukiuk tamaat katrakhami. Kihmi, aalangulaaktut kanugitaakhait ukhukyuat atuktangit. Ublumi akiliktukhat naunaiyautait, takulugit umialigiyyinut akyaktakhat nunanut.

Ilangit akiliktugutikhait naunaiyautait atulaaktut hapkoa:

- Kiukutit (kananamut ovaqo nigijaganut ovalo akiliktakhat pihimayuni kiukutit aipaaganut auyamut)
- Utiktilaaktut
- Ihuakhalaaktut akyaktakhat
- Ikakuuviit
- Imaitut katakyuit ovalo puugutait
- Akhaluutit akyaktut nigijaganut
- Hanianut akyaktakhat

HNS⁴ Naunaiyautait niuvikhimayut ihumagiyaayut aninaktuliit. Akyagutait munagiyaayut Kanatami Kavamatkunit. Atugutait naunaiyautait ilihimayut avaliiut. Apigiyakhatit umialigiyit kapaniit akyaktut nunanut. Nalungilutit ilangit HNS niuvikhimayut ihumagiyaangit aninaktut akyagumik mikiyunut puuktugutainik. Ilaa, atauhik halumaktigitit aninangituk kihimi amigaitkumik 100nik akyagumik, ihumagiyaayut aninaktuliit akyaktakhat.

Nalungilutit nutaanik naunaiyautikaktut kagaktaktut. Ukakatigiyakhatit akyagutikhait kapaninut akyaktunut.

Katragutait Akyaktukhat

Una llanga titigaqhimayuq tapkuat tamaitnut qanugitniinik tapkuat uhiyuyut pihimayut Kavamatkut Nunavutmi kanturagutainik (kihimiuyut). Hamna ikpinaktuk makpigaak nutaaguyuk ukiuk tamaat akyakatagutikhait ovalo ilihimayut inminiigutikhait ovalo munagitjutikhait ovalo tahapkoa akyaktiligiyit. Nalungitakhat hamna makpigaak. Una atuqpiartuq ilagiya ihuaqhaqhgutlu pilaqniyaqtit havagiyaqhilu tapkuatluttauq uhiyuyut. Ilihimayakhagiyatit ukuat titiqat.

KATRAKNUT MALIGUTIKHAIT AKYAKTUT

**Hamna katrakhat tunihimayut inminiigutitit ovalo munagitjutitit.
Hamna katrakhat keelinigutiginiaktait akigaktuiyit munagitjutait akyaktut.
Taiguatjavutit nakuuyumik.**

Haguemi-Visbykut Maligutait imani akyaktut niuvihimayunik atulaitut hamani katrakhaini.

Hamna katrakhat munagiyaualaitut akiliktugutainut atuniaktainik.

Inuit ilaukatauyut hamunga katrakmut

1. Hamna katrami atuniaktuk Inumut atiktauhimayut umiat akyaktut titigakhimayuni, kinakiak Inuk niuvikhimayait akyaktakhat titigakhimayut makpigaani ovalo piniaktuk akyaktainik titigakhimayut makpigaami akyakvikhainit. Hamani katrami tamamik tahapkoa Inuit taiyauvaktut Akyaktit. Hamna katrak atuniaktuk umialigiyit kapaniit, hamna taivaktuk Akyaktiligiyit.

Kanugit niuvikhimayut ataaniiniaktut hamani katrakhami

2. Hamani katrakmi:
 - a) “Uhiyat” tukilik hunat hatqiqitai tapkuat Tuyuqtup nuktigakhat tapkunanga Uhiyuyut hunatlu piyayut nuktigakhat Uhiyuyumit uhiyakhat talvunga talvangalu Nunavutmi nunaliyuyunut atuqhugit ihuaqhihimayut aulaniqhait piyauhimani uumani Angigutmi Uhiyakhanut ilaqangittut uumayunik angutikhanik tapkuatluniit guulit, silver, pinnagiyat uyaqat ahiiluniit akituyut uhiyakhat kihimik uqaqhimakpata tapkunanga angiqtauhimaniitlu tapkunanga Uhiyuyunit
 - b) “Nalimut Uhiyakhat” tukilik hunat piyayut nuktigakhat uhiyuyutlu Uhiyuyumit akungani Nunavutmi nunaliyuyunit uhiyakhat atugakhaliuqhimayuni umiakkugutinut titigaqhimaniitigut uumani angigutmi
 - c) “Utiqtitakhat Uhiyakhat” tukilik hunat piyayut nuktigakhat uhiyuyuyutlu Uhiyuyumit talvani Nunavutmi nunaliyuyunit uhiyakhat utigiaqat umiaqpait titigaqhimaniitigut uumani angigutmi

⁴ HNS Ukaktut Aninktut ovalo Anikhaalaitunik Pikaktut.

Hunat Niuvikviit nalungitakhait akyaktakhait akyaktautinagit:

3. Niuvikviit takuyakhait akyaktiit ovalo paknaiyaklugit inikhait akyaktakhat.
4. Niuvikviit tuniyukhat akyaktimut tuhagutikhait apigiyait titigakviinut makpigaat.
5. Akyakti ukaktaagumi Niuvikvimut inikhainik akyaktakhait paknaiyakhimaliktut, Niuvikviit akilikhtakhait akiit akyaktit akiliktiniaktait akyagumik akyaktakhainik angiktinagit akyalaaktait akyaktakhat. Hamna kattrakmi, hamna akiit taivaktut "akilikhimayut akyaktakhat." Niuvikviit utakiyumagumik akiligutikhainik, niuvikvi uktuktukhat tutkuktuitjutikhainik kinauyanik. Akyakti anginiaktuk inminik tunilugit utakilaaktut akilikhtugutikhait akyaktakhat ovalo kanuk akiliktuniaktait. Akyakti angikhimayut akyaklugit akyagutikhait Kavamatkut Nunavumi taimaatut akilikhtugutainut.
6. Angitjutait ovaluniit ukumaitjutait akyaktakhat tikitpata akyanahuat uhiyakvianut aalangupat angitigutait ovaluniit ukumaitjutait tunihimayait niuvikviit titigakhimayainit, akyaktit apigilaaktut niuvikvimit akiliklutik ihuakhagutikhainik. Aalangutait angitjutait ovaluniit ukumaitjutait akyaktiit uhiilmaitpagit naamaktumik ovaluniit unguvaktiilaakat aalanik uhiyakhanik, akyaktit piniaktut inminik akyaklugit akyaktakhat kinguani umiami ovaluniit utiktilugit akyaktakhat niuvikvinut akyaktiit uhiyakvianit. Niuvikviit akiliniaktut uhiyakviit tutkuktuitjutainik akyaktakhat utiktinagit niuvikvimut.
7. Tuyuqtuiyuq ihuaqhaikpat inikhanik uhiyakhat kihimik pingitpat agyaqnik uhiyakhat tapkununga uhiyuyunut tagiumi uhiliqtuivikmun hivuani kiklikhata uplukhani, agyangitpagitluniit nuktigakhat tungautlugit uhiyakhat titiqtaunit, tamna Uhiyuyuq akiliqtitilat Tuyuqtumit ilagiagutikhanut akiligutitut atungilguinut uhiyakhat inikhaitnut atugakhaliमित uhiyunit umiaqpakmit. Una akiliqtut taiyauyuq atungittut uhiyakhat.
8. Niuvikviit paknaiyakhimayukhat ovalo akiliklugit akyaktakhait akyaktiit uhiyakviinut umiktinagit ubluit tunihimayait akyaktiit niuvikvimut. Akyaktakhat kinguvakata uhiyakvimut ovalo aalamik umiakaniakat akyaktuhamik auyami, akyaktit ihuakhaniaktait akyaktakhat aipaanut umianut, akyaktiit ukautiniaktait niuvikviit nuutilugit akyaktakhat uhiyakvimit ovaluniit akiliklugit tutkuktuiikhainik aipaaganut auyamut. Niuvikviit piniakata unguvalugit akyaktkhait, akyaktiit utiktiniaktait akilikhimayait akyaktakhainik, unguvalugit akyagutikhait akiit tutkuktuiivait ovalo akyangitait akikhagaluit.

Akyaktiit angigalualutik inikhainik akyaktakhat niuvikvimut ovaluniit angikhimayut akniaktait akyaktakhat, akyaktiit kingilaaktut ovaluniit kinguvakata akyaktakhat uhiyakviinut havalaitkumik ayokhalaagutainik ilaa, hilamit, anguyaktut, inuit ayokhaktitlugit, ahiguititlugit uhiyakviit, uhiyakviit umiagiakpalaalikpata, nutkagayut havaktiit, havangitut ovaluniit ayokhaktut pipkangitait akyaktiit.
9. Niuvikviit puutitiyakhait akyaktakhait nakuuyumik, akyaktauyaagani tagiumi ovalo kaligiiktilaagiagani 12 feetmut.

10. Niuvikviit takulaaktumik titigaktakhait ovaluniit naunaiyaktakhait tamamik akyaktakhat, kiukutit, katakyuit ovaluniit hunavaluit akyaktiit nalungitaagani hunat uhiyaktakhait nani uhiyakovikhainut ovalo atia Inuup tiguniaktait akyaktut.
11. Niuvikviit ilitikagit akyaktakhat kiukutinut, kiukutikhait maliktakhait ISOkut maligutikhait umiat akyagutainut ovalo kiukutit atulaaktukhat uhiyautikhanik akhaluutininik akyaktat uhiyagiagani uhiyakovimi. Niuvikviit munagiyut nakuuyumik kilitiklugit ovalo halumaktiklugit kiukutait akyagiagani tagiumi. Kiliktigutait ovalo halumaktigutait halumayukhat kupilgunit, avinganitlu. Niuvikviit uhiliktakhat kiukutit iluanut, akyaktakhat namut naunaihimalutik uhiyakovikhait ovalo Inuup atia tiguniaktait tikitpata aatjikiigiagani tuhagutikhait niuvikviit tunihimayati akyaktinut titigagutaini.
12. Akyaktiit angiktinagit kikihimayut ovaluniit kikitiiyukhanik akyaktakhanik, niuvikviit ukautiyakhait akyaktiit naunaiyautikhainik kikitiiviit ovalo pikagiagani umiat kikitiiviknik nakuuyunik umia atuniaktainik. Akyaktiit angikata kikihimayut ovaluniit kikitiivitukhat akyalaaktut, akyaktiit paknaiyakhimayukhat tikitiyakhait akyaktiit uhiyakoviinut kikititait naunaiyautait keelininganut.
13. Akyaktakhat kagaktautiukpata, aninaktuliit ovaluniit aalat ataaniitut munaitjutaini Akyaktiit Aninaktunik Pikuyakyuami ovaluniit Hilakyuami Tagiut aninaktut niuvikhimayut pikuyakyuami, niuvikviit piyukhat tamaat maligutainik Akyaktiit Aninaktunik Pikuyakyuami ovalo maligaliugutait ovalo IMDGmi Maligutaini, ilauyut tunilugit akyaktiit tamaat tuhagutikhainik hunauyut akyaktakhat ovalo nakuuyumik puuktuhimayukhat ovalo naunaiyaklugit akyaktakhat. Akyaktiit akiliktilaaktait kaaganut akiit akyaniagumik akyaktakhat. Akyaktiit kingilaaktut akyagiagani aninaktut ovaluniit anianaktut akyaktakhat akyaktiit ukpigumik niuvikviit puututiangitait akyaktakhat ovaluniit tunitinagit tahapkoa akyaktakhat.
14. Niuvikviit munagitjutikaktut akiliklugit akyaktiit ovalo akyaktiit katraktiligiyiit ovalo havaktiit kavamatkut tiguhiimayainik, akiliktakhanik, akiliktakhait aalat ukiuktaktumi akyaktiit atuktainik, akigaktuiyit akiligutikhainik, kinguvagutainik ovaluniit ahigukhimayunik ovaluniit tamaihimayainik akyaktiit ovaluniit katraktiligiyiit ovaluniit havaktiit pipkaihimayait niuvikviit nakuungitumik pihimakpata, ihuinaakhimayuniklu akyaktitipata angyaanaktunik, ilangit angyaanaktut, aninaktut nunauyat ovaluniit umayut ilanginik ovaluniit igitikimayut iikhimakpata iluani kiukutit akyaktakhani ovaluniit tunigumik aninaktunik akyaktakhanik. Akyaktiit inminiigutikaktut kingilugit hunavaluit akayaktakhat ikpigumik ovaluniit akigaktuunaktut ovaluniit initiakhimaitpat ovaluniit nakuungitpat tuhagutikhait makpigaangit.
15. Nani akyaktakhat ikluugiugutikhaukpata, iklut iniktaakhimayut ilangit ovaluniit aalatiit ukumaitut ovaluniit angiyut akyaktakhat, niuvikviit nakuuyumik paknaiyakhimayakhait akyaktakhat tagiumi akyagutikhainik, ilangit, ilitiklugit hilatigutit puutuutikhainik hanalgutikhait, naunaiyaklugit tiguviikhait ovaluniit nuutitigutikhait. Titigagumik tahapkoa akyaktakhat, niuvikviit ukautiyakhait akyaktiit aalangayut akyagutikhait ukumaitjutait kitkangit. Akyaktiit inminiigutikaktut kingilugit akyaktakhat angivalaakata ovaluniit ukumaitpalaakata umiat akyalaagutainut.

16. Akyaktiit katitilaaktait kiukutikangituk akyaktakhat aalanut kiukutikhainut. Akyaktiit pikpata, aviktuniaktait akyaktakhat ovalo ilangit aalanut niuvikviit uhiyakvikhaini.

Akyaktiit Munagitjutiktait

17. Akyaktiit angikhimaniaktut munagitjutikhainik akyaktakhat kiukutait akyaktakhat tikitpata trainit ovaluniit akhaluutinit akyaktiit uhiyakviani ovaluniit niuvikviit puuktukhimayait tikitpata akyaktiit uhiyakviinut, akyaktakhat tikitpata uhiyakvikhainut ovalo inminik ovaluniit aalanit akyaktinit, tamamik akyaktiit munagiyautitlugit ataani hanatjutainik akyaktiit. Tapkuat hunat taphuma Uhiyup havagiyayut hugiyaungittutlu akigaqtugaunitlu tapkuat Uhiyuyut atuqtitlugu tamna pivigiya havagiyainut tapkuat uhiyakhat, unniqtuqhimayut tapkunani kanturagutini.
18. Akyaktit munaginiaktut uhiliktiklugit, akyaktainik, unguvaklugit ovalo tunilugit akyaktakhat ataani katrakhaini tamaat akyaktit munagititlugit akyaktakhainik.
19. Munagitjutait ovalo akitaktugutait akyaktiit atuniaktut akyaktait uhilikhimayut kaaganut ovalo ataanut umiat.
20. Tamna Uhiyuyuyq angiqhimayuyq piyaainut, tutqumallakninut, loaduhiliutini, tutqumani agyaqnitlu hivuganaqtut hunat qaqtaititlu piplugit atugiaqaqnitigut tapkuat Nuktigaqninut tapkuat Hivuganaqtut Hunat Piquyat, tapkuat IMDG Maligait, Tapkuatlu atuqtauvaktut hivuganaitnit Kanatamiuni havaktit pitquhit. Pikpata ilait qanugittunit hivuganaqtut hunat qaqtaititluniit pilaitpata, maligaqtigut, tiguttagaunit talvani Uhiyuyuyup atuqpakniqhani tagiumi tulaktqviani uhiliqtuqvianiluniit, tapkuat uhiliqtuqnit atuqtauniat inigiayaini pipkagaulaqnit maligaqtigut. Tapkuat Uhiyuyuyut unniutiniaqat Tuyuqtiuyut talvani titigaqtauninut atulaqmiyunut inikhainik piyayukhat taimaittunut Uhiyakhat nuktigauninut unniutilugulu tamna Tuyuqtiuyuy tapkuninga kitunikliqak ilagiagutainik Uhi Khanut tiguttagauninik akiliqtutit.
21. Akyaktiit munagilaitut unakutikaktunik ovaluniit anikhaanaktunik puuktugutainik. Akyaktiit pilaituk angiluni titigaktakhainik tamalaitunik nikhinik akyaktiit ukpigigumi akyaktakhat ihuinaalaaktut anikhaangitkumik ovaluniit kaayunaktuni. Akyaktiit inminiigutikaktut uhiliktunagit ovaluniit autlaaktinagit kingiluni uhiligitikhainik ovaluniit unguvalugit ovalo igilugit tamalaitut nikiit akyaktiit ukpigiyut nikiit nakuuhiktut ovaluniit ihuinaakhimayut. Akyaktiit inminiigutikaktut, tuhaktigumi inumut piniaktait akyaktakhat uhiyakvimi, igitklugit tamalaitut nikiit kilamik umiak tikitpat uhiyakvikhainut akyaktait hilamit ihuinaagalualutik.
22. Akyaktiit angikata akyaniaktait kikitivikaktut kiukutit, akyaktiit tuniyukhat kuliligitikhainik kiukutit kikitigutikagiagani inikutikhainik akyaktakhat tikitinagit uhiliktivikhamut uhiyanahualiktinagit niuvikviit uhiyakvikhainut ovalo ukhukalutik naamaktumik ovalo kinguvakata hilamit autlaaktitlugit. Akyaktiit munagitjutikangituk kuliligitikagiagani kiukutait uhiyakata umiamit uhiyakvimut.

23. Tamna Uhiyuuyq angiqhimayq atuqnik havagittiaqnit:
a) pipkaqnik uhigiyainut umiaqpait tagiukkugutaulattiaqtumik;
b) Pilutik umiak nakuuyumik havaktikaniaktut, hanalgutikaniaktut ovalo autlaagutikaniaktut; ovalo
c) Pilutik uhilikviit, kikitiviit ovalo niklaumayut kiukutait ovalo tamamik ilangit umiat niuvikhimayut akyniaktut ihuaktut ovalo naamaktut tikitigutikhainik.
24. Akyaktit angikhimayut malinahualugit naunayakhimayut uhiiyakvikhait. Akyaktiit inminiigutikaktut akyaklugit akyaktakhait. Akyaktiit pilaaktut aalangulugit uhiiyakvikhait, unguvalugit ilangit akyaktakhait ovalo utiktalaalugit aatjikutaanut uhiiyakvianut iniktigiagani munagitjutigihuiktait ovaluniit aalangulugit uhiiyaklaaktait autlaaktiglutit munagiyaagani hikumi nutkaktalaagutait, atulugit tamaat akyaktakhait inikhainut nakuuyumik ovaluniit aninaitumik akyaktut umiat.
25. Mungiyaagani naunayakhimayut uhiiyakviit, akyaktit atuniaktut naamaktunik tikualutik akyaktukhamik umiamik inikhait ovalo hikuligiyit pipkailaaktait iniklugit autlaagutikhait uhiiyakvimut ataani hikukaktut ovalo hilaniik aalakiinik autlaalaaktut ovalo autlaagutikhait. Akyaktiit atuniaktut tamamik utkutigutikhainik akyalugit akyaktakhait ovaluniit atuklutik aalamik umiamik angitkiyait hikuligiyit hilat nakuungitpata ovaluniit hikukainakata paknaiyagutait autlaagutikhainik. Akyaktut umiat hikulikiyukhaungitut. Nani hikulikiyit umiat ikayuniakat autlaagutainik uhiiyakvikhainut atikhimayut angigutaanut kitkanit akyaktiit ovalo Kavamatkut Nunavumi, akyaktiit angikhimaniaktut maliklugit hikulikiyit maligutainut akyaktut umiat ovalo hikulikiyit atulaaktainik ovalo nani akhuulaat ataani ukiuktaktut umiaktiligutainik.
26. Tamna Uhiyuuyq piniagahugikpagu tapkuat piniaghimanit uhiyaqvikhait tulakvit hikuniagiakhainik avataanut taphuma umiaqpaup hikuhiulaqnianut hikuluniit hilaluniit qanugitnia pittailitaniaqat hivuganaitniqmun iniqtiqnianik aulagakhait talvunga talvungaluniit uhiyaqvikhait tulakvikmit, tamna Uhiyuuyq tuhaqhittiniq tapkuninga Kvamatkut Nunavutmi taphumungalu ataniuyuyq nunaluyumi havaktimun aulattiyiluniit havakti uhiyaqvuniaghimayumi tulakvikmi. Hapkoa ilaukatauyut ukakatiginiaktut ihumalutik angigutikhainik aalamik uhiiyakvikhainik aalamut uhiiyakvikhamut. Akyaktut umiak autlaalaktut naamaktumut hikuilgumut utakiluni Kavamatkut Nunavumi maligutikhainik. Maligutikhait tuniniaktait Kavamatkut Nunavumi iluani malguk ubluni akyaktiit tuhaktitait ataani hamna ilangani angigutaanut. Katrakut hamani, niuvikviit tuniniaktut Kavamatkut Nunavumi angilaagutainik niuvikviit kitkanit aalamut uhiiyakvikmut uhiiyalaaktut. Hamna angigutaa hanahimakpat, akyagutait aalamut uhiiyakvikmut tamamik akyaktakhait nakuuyumik uhiiyakat, tamaat havaktakhait akyaktiit munagitjutait akyaklugit uhiiyakvikhainut. Ukakatigijutikhait pinahuangilugit akyaktakhait utiktigiyaagani uhiliktivianut ovaluniit akyangilugit ukiuktaktumi auyak. Akyaktiit tuhaktitiniaktut niuvikvimut naniitut akyaktakhait aalani uhiiyakvikmi.
27. Niuvikviit nalungit Akyaktiit atuniaktut mikiyunik kayanik uhiiyagutikhait akyaktakhait umiamit hinaanut Nunavumi Uhiiyakvikmi. Akyaktiit atulaaktut naamaktunik kayanik ovaluniit olapanik kayanik. Akyaktiit atulaaktut naamaktunik uhiiyaklutik umiamit mikitkiyamut kayanut hinaanut.

Niuvikviit Munagitjutikhait akyagutikhainik

28. Niuvikviit angikhimaniat paknaiyakhimalutik ovaluniit tunilugit akyaktimut atiit ovalo titigakvia ovaluniit foninga munaginiaktuk Inuk akyaklugit akyaktakhat akyaktiit uhiiyakvianut.
29. Akyaktiit angikhimaniat tunilutik malgunik ublunik tuhaktitlugit niuvikviit ovaluniit atikhimayait akyaktakhat uhiiyaniaktait kakugu tikiniaktut ovalo uhiiyaniaktut akyaktakhat umiamit uhiiyakvimut.
30. Uhiiyakvimi pikangitpat tutkuktuiivikhainik, niuvikviit munaginiaktut akyagutikainik akyaktinik kilamik akyaktakhat uhiiyakagit nunamut.
31. Nani niuvikviit pihimakpagit akyaktiit kiukutait akyaktakhait uhiiyakata, niuvikviit munagigjutikaniaktuk akyaklugit kiukutit akyaktinut uhiiyakvianut ahigukhimaitumik, hilamit naamaktut. Niuvikviit anginiaktut akiliniaktuk akyaktinut pihimayainik kiukutinik akyaktimut. Hamna akiligutait atikhimayut akyaktiit katitigutait akliktukhat.

Akigaktugutait ovalo keeliniit akliktuktukhat Akyaktiit

32. Akyaktiit munagitjutikangitut tamaigumik ovaluniit ahigugumik akyaktakhait pihimayut maligutainik katitikimayut Ilangani 4 Hague-Visby Maligutait. Hapkoa maligutait katitikhimayut ilauplutik katraknut. Hapkoa maligutait atuniaktut tamaat akyaktiit munagitiitlugit akyaktakhainik ataani katrakhaini.
33. Akyaktiit katraktiligiyiit, atanguyait ovalo havaktiit pikaktut aatjikutaanik akigaktugutait ovalo keeliniit akliktuktukhait akyaktiit ataaniit katrakhaini. Ukautait Ilangani 4bis Hague-Visby Maligutait atuniaktut akyaktiit katraktiligiyiit, atanguyait ovalo havaktiit. Ihuakhakhimayut ukautait Ilangani 4 ovalo Ilangani 4bis Hague-Visby Maligutikhait ilauniaktut hamani katrakhaini.
34. Akyaktiit munagitjutikangitut tamaigumik ovaluniit ahiguktigumik akyaktakhait niuvikviinut kinguvakat, kihimi ahigukhimayut inminik pihimakpata akyaktakhait ovaluniit tamaigumik niuvikviit pihimakpata kinguvagutainut, kihimi ahigukhimayut pihimakpata piyainit ovaluniit pingitainit akyaktiit nalungitlugit ahigugutikhait ovauniit ihuinaakhimayainit ovalo nalungitkumik ahigulaaktut akyaktakhait.
35. Kihimi akyaktiit nalungitumik pigumik ovaluniit ihuinaagumik ahigugutainik akyaktakhait titigakhimayut titigagutaini 33, naunaiyautait kinauyakhat akyaktiit akliniaktait keelinikaktut imaatut:
\$2,600 atauhik kiukutit akyaktakhat tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut; ovaluniit Nani akyaktakhat akhaluutiukpata, \$3.60/kilogram akhaluut tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut, kaaganut naunaiyautait ahigukhimayut, akiligutait akhaluutit ovlauniit \$72,000mik.

36. Tamna Uhiyuyuyq pilaqnilik qimainiqmik, hukhaungipkainiq ahiguiniqluniit Ihiyanik piyaqangitlugit akiliqnit Tuyuqtut piyaqaliqat annaktitnia tamna umiaqpak ilagiyaitlu tapkuat Uhiqiyat. Tamna Uhiyuyuyq kihimik pilagutigiya una piyagangat qanugitniuyuyq hivuganagangat unniqtuqniatigut tapkunani York Antwerp Maligait 1994 hatqigangata tamnalU Uhiyuyuyq tuhaqhittilgaqtitlugu pivikhanik tapkununga tuyuqtiuyunut taphuminga Tamaitnut Atupakniqhanik. Tamaitnut Atupakniqhanik ihuaqhigiqniat talvani Kanatami atuqhugit tapkuat York-Antwerp Maligait 1974 ihuaqhigiqniagut 1994. Tamna Uhiyuyuyq angiqhimayalik tapkuninga avktaungitninut angigutit tamnalU Bingham maligat naamaknianik tapkununga Kavamatkut Nunavut ilaginianik kitutliqak Tamaitnut Atupakniqhanik uqaqtainut. Tamna Uhiyuyuyq angiqhimayuyq tigumiaqnik pittailinitluniit kitutliqak Uhiyat pigiaqtitniluniit maligaliqutinut pityuhit akigaqtuqhugit tapkuat Uhiyat nautiumatainut Tuyuqtiuyumit tunityutainut tapkununga Tamaitnut Atupakniqhanik utaqilugittapkuat Kavamatkut Nunavut tapkuatlu Uhiyuyuyt hivulliqmik angiqhimanit havagutikhanut maniktakhaitnut nautiumatit Tuyuqtiuyunut tunityutai tapkununga Tamaitnut Atupakniqhanik. Pipkat Uhiyuyuyq malingitpagit tapkuat havagiyakhait atuqhugu kanturagutainut maligait pipkangitpagitluniit qanugitniqiyat hivuganaqninut pipkaqnit tapkununga Tamaitnut Atupakniqhanik, tamna Uhiyuyuyq piyalik, kinguagut Tamaitnut Atupakniqhanik ihuaqhigiqtaulgaqtitlugu, utiqtitni tamaita ilagiyatluniit tapkuat Tuyuqtiuyuyt tuniyait tapkununga Tamaitnut Atupakniqhanik tapkununga Tuyuqtiuyunut inungnutluniit pipkaqnit nautiumatit tapkununga Tuyuqtiuyuyt kivgaqtuqhugit.

Hanalaaktut utiktitjutikhainik kinauyat ataani hamna katrakhaini

37. Ahigukhimayut akyaktakhat takukhaungitpata umiat tikitinagit uhiyayvikhainut ovaluniit akyaktakhait takukhaukpat ahigukhimayut uhiyayvimi, niuvikviit ovalo akyaktiit anginiaktut ilaukatigiilutik ihivgiugutainik ovalo titigaklugit ahigukhimayut.
38. Tamaita utiqtukhat atuqhugu unakanturagut piyalgit malikhugit tapkuat Umiapqait Utiqtukhat Tiguttaqnit Maligait atuliqnit Juni 1 2010 ihuaqhigiqnit qakutikkut. Tapkuat Umiapqait Utiqtukhat Tiguttaqnit Maligait utiqtukhanut titigaqvut tapkuat Tuyuqtiuyuyq Uhiyuyuyplu iniqtigiqaqat piyaulat talvanga www.gov.nu.ca/sealift.
39. Tuyuqtiuyuyq ukpiguhukpat Uhiyuyuyt ahiguqhimayanginik, tamna Tuyuqtiuyuyq tuhaqhittiyalik utiqtukhamik taphumunga Uhiyuyuyumut qangiqtitnagu 30 uplut uhiyayviyuyumit tapkuninga Uhiyuyuyunik takukhaungittunut ahiguqhimaniqnut, qangiqtitnaguluniit 10 uplut ahiguqhimayunut takukhulanut hilataani tapkuat Uhiyuyuyuyt. Tuyuqtiuyuyq ukpiguhukpat Uhiyuyuyt tammaqtitauhimayanginik Uhiyuyuyumit, tuhaqhittiniq utiqtukhanik uhiyuyuyumut piyalik qangiqtitnagu 30 uplut talvanga upluanit tammaqtitunik Uhiyuyuyuyt atugakhalianginik uhiyayqtauninut.
40. Tamna Uhiyuyuyq tuyugiaqat talvunga Tuyuqtiuyuyq tapkuat Uhiyuyuyt ihumaliugutai naliaknik akiliqnit ihuaqhigiqgutauninut Tuyuqtiuyuyq utiqvikhait iluani hannat aitiit (180) uplut upluanit tapkuat uhiyat tuganganit utiqtukhanut tuniyainit tapkuatluniit uhiyat tuganganit utiqtukhanut tammait, tamna upluat uhiyat atugakhaliangit uhiyayganiit.

IHIVGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

41. *Utiqtukhat Ahiguqtunut \$2,600 tunganutluniit*
Pikpat Uhiyuyup angingitpagu tamna Tuyuqtiuyup utiqtukha, akiliqniaqhimayaluniit aktilanga tamna tuyuqtiuyup naamagingitpagu, tamnaluyuyuqtiuyup utiqtukha katitlugu \$2,600 tunganiluniit, tamna Tuyuqtiuyup atugiaqaqta ihuaqhaiyuyup atughugu tapkuat Umiapait Utiqviyukhat Tiguttaqniut Maligait akiliqnialu ihuaqhaiyip akligutai qangiqtitnagu fuati faiv (45) uplut tapkunani Tuyuqtiuyup pihimaliqnit tapkuat Uhiyuyup kiunia tamna Tuyuqtiuyup tuhaqhita utiqtukhanut. Pikpat Tuyuqtiuyup atugahuaqnia ihuaqhaiyimik qangiqtitnagu fuati faiv (45) uplut malikhugit tapkuat Umiapait Utiqtukhat Tiguttaqnit Maligait, tamna Tuyuqtiuyup tammainiaq kitunikliqak pilagutainik utiqtukhanut akigaqtuqhugu tamna Uhiyuyuyup.
42. *Utiqtukhat ahiguqtunut avataanut \$2,600 tamaitalu utiqtukhat tugangayut tapkununga Tmaitnut Atuqtauwaktut Pikpat* tamna Tuyuqtiuyup utiqtukha avataanitpat \$2,600, tamnaluniit utiqtukhaq tugangania tapkununga Tmaitnut Atuqtauwaktut malikhugu nakataani 36, tamna Tuyuqtiuyup piyalik apiqhuyitiguqtitnit tapkunani Kavamatuqatkut Apiqhuyinut tapkuatluniit Nunavut Apiqhuyit Apiqhuyini qangiqtitnagu atauhiq ukiuq upluanit uhiyaqniat tapkuat Uhiyat tugangayut tapkununga utiqtukhanut, tamnaluniit qangiqtitnagu atauhiq ukiuq upluanit tammait uhiyaqniat tugangayut taphumunga utiqtukhanut atugakhaliangit uhiyaqnikhait. Una kanturakniup pivikha atungittuq utiqtukhanut akungani taphuma Tuyuqtiuyup tapkuatlu Uhiyuyut tuniyainut akiliqtukhanut malikhugit ilanga 2 tapkunani *Tagiumi Aktugait Piquyat*. Pikpat utiqtukhaq pigiaqnia talvaniKavamatuqatkut apiqhuyini, tamna Tuyuqtiuyup tamnaluyuyuyup angiqnit tapkuat tamaknik tukhigaqniat tapkuat Kavamatuqatkut apiqhuyit tamna hivuani apiqhunihaqtitlugit naalagaunaiqnit Nunavutmi qagituyakkutluniit, hivayautikkutluniit pilaqniut Uhiyuyup tuyuqtiuyupluniit Nunavutmi tukhigaqlugitlu tamna apiqhuniq hugiaqniut naalagaunikha Nunavutmi.
43. Pikpat tamna Umiapait Utiqtukhat Tiguttaqnit Maligait atuguiqnit piplugit angigutit tapkununga Kavamatkut Nunavutmi tapkuatlu Uhiyuyut, tapkuat pivikhat kiklikha tuyuqtiuyup tuhaqhithnikhat utiqtukhanut malikhugu nakataani 39 tamanlu 42 atuqtit tamaitnut utiqtukhanut kitunutliqak aktilat maniit.
44. Hamna katrakhat maligutikaniaktut Kanatami Tagiumi Pikuyakyuanut.

**IHUAHAKHIMAYUT ILANGANI 4 UKAUTAIT OVALO
IHUAKHAKHIMAYUT ILANGANI 4bis UKAUTAIT HAGUE-VISBY
MALIGUTIKHAIT ILAUYUT HAMANI KATRAKHAINUT**

Inminiigutit ovalo aniktailigutait

1. Kitukiak akyaktiit ovaluniit umiangit akiliktulaitut tamaiyainik ovaluniit ahiguktainik pihimakpata umiat atutialaitut kihimi pipkaihimakpat ihivgiukpiagutainik akyaktiit umiak tagiukuulaaluni nakuuyumik ovalo pilutik umiak nakuuyumik havaktikaniaktuk, hanalgutikaniaktuk ovalo atugutikatianiaktuk ovalo tutkukviit, kikitiviit ovalo niklamaviit ovalo tamamil ilangit umiat akyaktakhait akyakvikhainut nakuuyumik ilihimaniaktut ovalo nakuuniaktut tikitigutainik, akyagutikhainik ovalo tamaktailigutainik.

Nani tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut pipkaihimakpagit umiat atutialaitut, pihmaniaktait kina pipkaihmayut ihivgiukpiakhimayutainut, akyaktiiniaktuk ovaluniit aalat Inuit uktuktut ilaungitut hamani ilanganut.

2. Kinakiak akyaktiit ovaluniit umiat munagitjutikalaitut tamaitjutainik ovaluniit ahigugutainik pihimayut ovaluniit pipkaihmayut hamanga:
 - (a) piyainik, pingitainik ovaluniit pipkaktainik umiat ataniak, umialigiyit, umiamik munagiyit ovaluniit havaktiit akyaktiit autlaagutainik ovaluniit munagitjutainik umiat;
 - (b) ikualaaktunik pipkaihmayut ovaluniit anguyaktauyut akyaktiit;
 - (c) pilaaktut, aninaktut ovalo aniktigutait tagiut ovaluniit aalat autlaagutainik umiat imami;
 - (d) inminiikhimayut hilamit;
 - (e) inminiikhimayut anguyaktunit;
 - (f) Inminiikhimayut Inuit akigaktuutainit;
 - (g) itiktaugumik ovaluniit tiguhiymayaugumik princes, atanguyat ovaluniit Inuit ovaluniit tiguhiymayut ataani akigaktuiyit atugutainik;
 - (h) atulaitait keelinikamata;
 - (i) pigumik ovalunit pingitkumik niuvikviit ovaluniit inminiigutait niuvikhimayut, havaktiit ovaluniit ilaukatingit;
 - (j) nutkakhimayut ovaluniit itiktilaitut havakviminut ovaluniit nutkaktihimayut akhuugutainik hunavalunit, ilaugalualuni ovaluniit tamaat;
 - (k) ningaktut ovalo akhuutitlugit ihumagiyainik;
 - (l) ikayuktitlugit ovaluniit ikayuniaktutlugit inuuhiiniik ovaluniit munagiyit tagiumi;
 - (m) atutiangitut angitjutainut ovaluniit ukumaitjutainut ovaluniit kitutkia aalat tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut pipkaihmayut inminik munagitiangitainut, nakuutjutait ovaluniit naamangitjutait niuvikhimayut;
 - (n) naamangitut puutugutainik;
 - (o) naamangitut ovaluniit takukhautiangitut naunaiyautait;
 - (p) naunaiyautait ihuinaakhimayut takuyaungitut ihivgiukpiagutainut;
 - (q) hunavaluit aalat pipkaihmayut inminik pihimaitainik ovaluniit akigaktugutainik umiat ovaluniit pingitpata ovaluniit kimakhimangitpagit havaktiit ovaluniit munagiyit umiat, kihimi naunaiyaktakhait tugaakhimaniaktuk Inumut utiktitiyumayut ikayugutikhait hamna takukhaupat kinakiak pipkaihmayut ovaluniit anguyaktauhimaitut akyaktiit ovaluniit pipkaihmayut ovaluniit kimakhimayainik havaktiit ovaluniit munagiyit akyaktiit ikayukhimakpata tamaitjutainut ovaluniit ahigugutainut.

IHIVGIUKLUTIT ILANGIT PITKUTIKHAIT

3. Niuvikviit munagitjutikalaitut tamaitjutainik ovaluniit ahigugutainik pihimayut akyaktiit ovaluniit umiangit pihimayut ovaluniit pipkaihimayut kitumit havaktainit, pingitainit ovaluniit kimakhimayainit niuvikviit, havaktiit ovaluniit munagiyiit;
4. Nani pihimayait ikayunahuakhtuk inuuihiinik ovaluniit hanalgutainik tagiumi ovaluniit kitut naamaktut pihimayait ihumagiyaulaitut ihuinaakhimayut ovaluniit ahigukhimayut hapkoa Maligutikhait ovaluniit katrakhait akyaktiit ovalo akyaktiit akigaktuktaulaitut tamaihimayunik ovaluniit ahigukhimayunik talvangat.
5. (a) Ukautait hivulimi titigagutaini Ilangani 5(a) ilaungitut hamani katrakhainut:

Kitukiak akyaktiit ovaluniit umiangit nanikiak ovaluniit akigaktuktaulaaluni tamaihimayainik ovaluniit ahigukhimayainik ovaluniit ilaupat niuvikhimayut naunaiyautait avataanungakhimayut \$2,600 atauhik kiukutit nani niuvikhimayut akhaluutaukpata, \$3.60 kilogram akhaluutit tamaihimayut ovaluniit ahigukhimayut, kaaganut mikitkiyait naunaiyautait ahigukhimayut, akiga akhaluutit \$72,000kuniaktut.
- (b) Tamaat naunaiyautikhait utiktulaaktut naunaiyakhimaniaktut naunaiyautainut akiit niuvikhimayut nani ovalo ublukhiutaini niuvikhimayut uhiiyakvianit umiamit maliklugit katrakhait ovaluniit uhiiyangitainik.

Akiit niuvikhimayut ihuakhakhimaniaktut malikugit niuvigutait akiinut ovauniit akikangitpata, maliklugit ublumi niuvikviit akiinik ovaluniit niuvigutait akikangitpata ovaluniit ublumi niuvigutait akikangitpata, atuklugit naunaiyautait aatjikiit niuvilaaktut ovalo aatjikutait kanugitjutait.
- (c) Nani kiukutit, akyagutait kiyuit ovaluniit aatjikutainik ilanginik akyaktakhait atugumik katitikhimayunik niuvikhimayunik, naunaiyautait puuktugutait ovaluniit kiukutait titigakhimayut akiliktugutikhainut puuktukhimayut akyaktakhait naunaiyakhinaiaktut puuktugutait ovaluniit kiukutait atuniaktut hamani titigagutainik nani puuktukhimayut ovaluniit kiukutait ihumagiyainut. Kihimi tuhaktitaungitut akyaktakhait ihumagiyuniaktut puuktukhimayut ovaluniit kiukutikhait.
- (d) Ilaungitut hamani katrakhainut
- (e) Kinakiak akyaktiit ovaluniit umiat ilaulaitut ikayugutikhainut keeliniagutait pihimayut hamani titigagutainik nalunaitpat ahigukhimayut pipkaihimaitait ovaluniit pingitait akyaktiit inminik pipkakhimayainut ahiguktigutainut ovaluniit ihuinaakhimayut inminik ovalo nalungitut ahigukhimayunik pilaaniaktut.
- (f) Ilaungitut hamani katrakhainut
- (g) Angikhimakpata kitkanit akyaktiit, atanguyait ovaluniit munagiyiit akyaktiit ovalo niuvikviit aalat anginikhaangit naunaiyautait tahapkoa ukakhimayut titigagutainut (a) hamani titigagutaini ihuakhalaitut, pihimakpata anginikhaangit naunaiyautait inikhimakpata mikitkiyauniaktut naamagiyainik anginikhaangit ukakhimayut hamani titigagutait ilanganut.

- (h) Kinakiak akyaktiit ovaluniit umiat munagitjutikalaitut tamaitjutainik ovaluniit ahigugutainik ovaluniit ilaukpata, niuvikhimayut kanugitjutait ovaluniit akiit nalungitlugit titigatiakhimaitait niuvikviit . Ukautait ilaungitut hamani ilangani katrakhainut.
6. Niiuvikhimayut ikualalaaktut, kagalaatut ovaluniit aninaktut akyaktunut nani akyaktiit atanguyait ovaluniit munagiyiit akyaktainik angikhimaitainik, naluyainik kanugitaakhait, uhiiyaktinagit nunamut nani ovaluniit ahigukhimayut ovaluniit ihumagiyaayut pingitait akyaktiit akiliktaungilutik ovalo niuvikviit akyaktakhainik akiliktulaitut tamamik ahigukhimayunik ovalo akiligutainik inminik ovaluniit pihimayut ovaluniit pipkaihimayut akyagutainit.

Nani niuvikhimayut akyaktaukpata nalungitainut ovaluniit angigutainut aninaktulaaktait umiat ovaluniit akyaktait, aatjikutaatut uhiiyaktauniaktut ovaluniit ahiguktaulutik ovaluniit ihumagiyaualaaktut aninaktuliit akyaktinut akiliktugutikangilutik mikhaanut akyaktiit kihimi maligutikhainik, pikakata.

ILANGANI 4bis

Uktugutikhait akigaktugiagani ovalo keeliniit akiliktugutikhait

1. Tapkuat hapuhimanit kiklikhaitlu atugait piqaqtitni uumani Angigutit atugialgit kitunutliqak hugiaqnit akigaqtuqhugu tamna uhiyuyuq piplugit tammait ahiguqnitluniit hunat pihimayut tapkunani katuragutini uhigiyaqnut naliangugaluaq hugiaqnit naunaiqtat katuragutini atuqtakhaniluniit.
2. Taimatut hugiaqnit hatqiqpata akigaqtuqhugu tamna katurakti, kivgaqtit havaktitlu uhiyuyumut, tamna katurakti, kivgaqtit havaktitlu piyalgit pilaqnit hatqiumanit inmingnut hapuhimaluni atugaqnut taphuma uhiyuyup pilaqnit atuqtitnit malikhugit ukuat Angigutit.
3. Tamna katitlugu anginiat tapkuat aktilanga utiqtukhaq uhiyuyunit, tapkuatlu katuraktiuyut, kivgaqtit havaktitlu, piyalgit naliaknut avatqungitlugu tapkuat kiklikhat uumunga Angigutinut.
4. Kihimi, katraktiligiyit, munagiyiit ovaluniit atanguyait akyaktiit pilaitut inminik ilanganut hamani ilangani, nalungitpata ahigukhimayut piyainik ovaluniit pingitainik katraktiligiyit, munagiyiit ovaluniit atanguyait pihimayainik ahigugutainik ovaluniit munagitiagitainik ovalo nalungitumik ahigulaaktut pilaaktut ilaa.

NAUNAIYAGUTAIT AKIIT

5. NAUNAIYAGUTAIT AKIIT

UHIKHIKVIK:

AKYAKVIIT NUNAT:

1	Niuviktatka akyagumayatka:		
2	Akiit niuvikvinit:	\$	
3	Ukumaitjutait kilogramsnik:		Naunaiyautaa ililugu #9mut
*4	Angitjutait cubic metresnik:		Ililugu naunaiyautaa #10mut
Akinga ilauvaa puuktugutikhaitlu?			
5	☐ lihik		Ililugu 0 #20mut
6	☐ lik: Takulugit NEASkut Akyaktiligiyit Havakviit akikhainut		Ililugu #12mut
Akinga ilauvaa akyagutikhait uhiivikhanut?			
7	☐ lihik		Ililugu 0 #21mut
8	☐ lik: Takulugit akhaluutiligiyit kapaniit akikhainik.		Ililugu hamna #21mut
Naunaiyaklugit kinauyakhait ukumaitjutainut tonnesnik akyaktakhat			
9	# 3:	Aviktuklugu 1,000nut =	
10	# 4:	Aviktuklugu 2.5mut	
=			
11	Kitut angitkiyat?		
	Ililugu angitkiyaa hamunga:	kinauyat tonnesmut	
Naunaiyaklugit puuktugutikhait akiit			
12	Akia/cubic metre NEASkut Akyaktiligiyit Havakviit /cu.m. x line 4	=	
13			Ililugu hamna naunaiyautaa #20mut
Naunaiyaklugit akyagutikhait akiit			
14	Akyagutikhait akiit kinauyakhait tonnesnik x #11	=	
15			Ililugu hamna naunaiyautaa #22mut..
Tutkuktuitjutait akiit			
Tutkuktuitjutait akiit naunaiyautait aatjikiingitit kapaniit ovalo ilaulaaktut mikinaagutait akilikukhat. Apigiyukhauyutit akiinik kapaniit.			
Akyagutait akiit nunani			
16	Hamna atuktut ukumaitjutainut?		
17	☐ lihik: Ililugit naunaiyautaa kilogrami hamani: _____ x line 3	=	
			Ililugu hamna naunaiyautaa #24mut
18	☐ lik: ililugu akia tunihimayut ilinut	#24mi	

Naunaiyaklugit tamaat akiit

19 Akinga niuviktat:

20 Puuktugutikhait akiit:

21 Umiakut akyagutikhait uhiiyakvinut:

22 Akyagutait akiit:

23 Tutkuktuitjutait akiit:

24 Akyagutait akiit nunani:

25 Tamaat akiit:

26 Ilalutit 10%mik atuhaktakhamik

#25mi ÷ 10 =

27 Tamaat kinauyat atugutikhait:

*Pivikhaqaqtityavatit tapkuat uqumaitlanginut tamnalu/tapkuatluniit anginiinik tapkuat puuqtugaunii/tungaviliqtaunii. Puuqtugaunii tungaviliqtaunaunilu pilat ilagiagutininik 25-30 pusauyumik tapkuat anginiinik uhiuniinut.

5. PIHIMALUTIT TITIGAGUTAINIK KATITIGUTAIT

Umialigiyyit kapaniit: _____
 Kagitauyakut Takulvia: _____
 Takuyakhak Havakti: _____
 Munagiyit: _____
 Foninga: _____ Sukatakut: _____
 Kagitauyakut: _____

Umiaak autlaniagutaa ublua: _____
 Niuvikhimayut uhilikvikhamut ilihimaykhat ublua: _____
 Ublua umiak tikiniaktuk nunanut: _____
 Uhilikhimayut naunaiyautaa: _____

Ukumaitjutaa akyaktakhat: _____
 Ukumaitjutaa akyaktakhat ilauvaa ukhukyuat ihuakhautaanik?: lihiik lik _____
 Kingihimakpat, kakugu naunaiyautaa ihuakhiniaka?: _____

Tutkuktuitjutit niuvikhimavaa?: lihiik lik Angiguvit, akia: _____

Akiliniaktut imaatut: chekhanut kinauyakut kinauyaligiyyit makpigaat
 atukiggutit _____
 Akiligutikhait akyaktakhat pihimayukhat ubluani: _____
 Niuvikviit atia: _____
 Kagitauyakut Takulvia: _____
 Takuyakhat atia: _____
 Munagiyit: _____
 Foninga: Sukatakut: _____
 Kagitauyakut: _____

Niuvikhimayut akiit: _____
 Naunaiyautaa, ilaulugit taksikhait: _____
 Ukumaitjutait kilogramsnik : _____ Anginigutaa cubic metresnik: _____
 Akiliniaktut imaatut: chekhanut kinauyakut kinauyaligiyyit makpigaat
 atukiggutit _____
 Niuviktakhat akuiktukhat ovalo akiliklugit hamani ublua: _____
 tikinahualugu ublua umiktigutait _____

Puuktukhimayuk atia: _____
 Takuyaktukvikhait naunaiyautait: _____
 Akia puuktugutikhait: _____

Niuvikhimayut akyakniaktut nunani atia: _____
 Takuyaktukvikhait naunaiyautait: _____
 Akiit akyagutikhait nunani: _____